

Voortgangsrapportage Aanpak Ring Zuid

Mei- augustus 2020

A. Stand van zaken werkzaamheden

Er is de afgelopen maanden verder gewerkt aan het intrillen van de damwanden voor de bouwkuip van de verdiepte ligging. De oprit Kieler Bocht is in gebruik genomen. De ontgraving van de bouwkuip verdiepte ligging (VDL) vordert. Het weglichaam N7 is voor een groot deel al tot maaiveld niveau afgegraven. Eind mei is de bemalingsvergunning door het waterschap afgegeven. Er zijn geen beroepen ingediend. De vergunning is daarmee onherroepelijk.

Gedurende enkele dagen is op de zuidbaan van de N7 één rijstrook afgesloten geweest, bij het viaduct over het Oude Winschoterdiep. Aanleiding hiervoor was dat uit monitoringsgegevens bleek dat het westelijke landhoofd van het viaduct over het Oude Winschoterdiep licht was verzakt. De rechter rijstrook werd afgezet om aanvullend onderzoek te kunnen doen. Ook zijn er big bags met zand geplaatst om de constructie te ondersteunen en zijn holle ruimtes geïnjecteerd met beton. Tenslotte is een belastingsproef uitgevoerd door met vier zware vrachtwagens, die samen ongeveer 200 ton wegen, langzaam over het viaduct te rijden. De zetting van het landhoofd bleef daarbij zeer beperkt en ruimschoots binnen de veiligheidsmarges. Daarop zijn alle rijstroken weer open gesteld.

Verder wordt gewerkt aan:

- Grondwerk voor het nieuwe viaduct en de A28-oprit bij de Brailleweg
- Grondwerk voor de op- en afritten bij Groningen-West.
- Werkzaamheden rondom het verleggen van de verbindingsweg en het fietspad tussen de rotonde bij Laan Corpus den Hoorn en het Vrijheidsplein
- Ombouw van het Vrijheidsplein
- Dempen deel Oude Winschoterdiep t.b.v. aanleg bouwkuip verdiepte ligging.
- Uitgraven van de bouwkuip en het plaatsen van ankers
- Grondwerk voor de nieuwe op- en afritten bij het Europaplein
- Aanleg op- en afrit bij Eemspoort en Driebond (Kieler Bocht/Stettinweg)

Ook verwachten we dit jaar de by-pass op het vernieuwde knooppunt Westerbroek in gebruik te nemen. De bebording wordt dit najaar geplaatst. De werkzaamheden en actuele nieuws hierover zijn te volgen via de website van Aanpak Ring Zuid: www.aanpakringzuid.nl.

In de voorgaande rapportages hebben wij u geïnformeerd over de voortgang van de uitwerking van de aanbevelingen van de commissie Hertogh. Wij hebben geconstateerd dat -behoudens het punt financiën- de aanbevelingen zijn geïmplementeerd, in de wetenschap dat veranderingsprocessen continu aandacht blijven vragen.

Verdiepte Ligging

Er is voortvarend verder gewerkt aan het in het Plan van Aanpak van de Commissie Hertogh genoemde voorbeeldproject Verdiepte ligging. Inmiddels is het overgrote deel van de damwand voor de bouwkuip van de verdiepte ligging ingetrild. De omgeving wordt hierover actief geïnformeerd met onder andere bewonersbrieven, artikelen en video's en de voortgang is te volgen via de website van Aanpak Ring Zuid.

Het Waterschap Hunze & Aa's heeft Combinatie Herepoort een vergunning verleend voor het wegpompen van water (bemalen) bij de bouw van de verdiepte ligging. Op het ontwerpbesluit van het waterschap waren 102 geldige zienswijzen binnengekomen. Er zijn veel vragen gesteld over de aanleg van de verdiepte ligging en de beheersing van de risico's voor de panden en het groen in de omgeving. Aanpak Ring Zuid heeft daarom een brochure gemaakt om antwoord te geven op de vragen die er leven over de bouw van de verdiepte ligging.

Afbeelding: overzicht damwanden

In de [brochure 'Veilig en beheerst bouwen op de Hondsrug'](#) (pdf) geeft Aanpak Ring Zuid een uitleg over de bouw van de verdiepte ligging. Met deze brochure willen we belangstellenden zo goed mogelijk informeren over de bouwmethode, de risico's, het beheersen van deze risico's, de mogelijke maatregelen en de wijze waarop we omgaan met eventuele schade. De brochure is samengesteld door projectorganisatie Aanpak Ring Zuid, met medewerking van Combinatie Herepoort en onderzoeksbureaus Deltares en Fugro. Deltares heeft ook een memo over de toetsing van de grondwateraspecten gemaakt. Inmiddels heeft Combinatie Herepoort een monitoringsplan opgesteld.

Voorts ligt het Definitief Ontwerp van de Verdiepte Ligging momenteel ter toetsing bij de opdrachtgever. Het Definitief Ontwerp van de Verdiepte Ligging is in week 39 geleverd. Het betreft het ontwerp van de betonconstructie. Na acceptatie zullen de uitvoeringsontwerpen beoordeeld worden.

Planning

Met de presentatie van het Plan van Aanpak van de Commissie Hertogh is de planning voor 2019 en een doorkijk naar 2024 beschikbaar gekomen. In december is een nieuwe planning opgeleverd door Combinatie Herepoort die zoals eerder is gemeld sluit op 36 maanden vertraging. De planning blijft ambitieus, mede omdat de effecten van Covid-19 onzeker blijven. Met name Verdiepte ligging en Julianaplein blijven kritisch. Concreet zijn er drie tijds-kritische momenten in de planning: Het inschuiven van het spoordek Verdiepte ligging met Hemelvaart 2021, het verkrijgen van stremmingen voor het in gebruik nemen van de tijdelijke en definitieve situatie van het Julianaplein en het verkrijgen van toestemming voor een stremming van het Winschoterdiep voorafgaand aan de zomerstremming 2021. Deze momenten zijn cruciaal in het halen van de planning van de realisatie van het project. Op dit moment ligt de voorbereiding ervan op koers.

Corona

Sinds medio maart 2020 zijn vanwege de bestrijding van het coronavirus beperkende maatregelen van kracht. CHP werkt volgens de RIVM-richtlijnen. Er zijn maatregelen getroffen op de bouw en CHP heeft een aantal toezichthouders aangesteld om ervoor te zorgen dat de coronamaatregelen worden nageleefd. Met inachtneming van deze richtlijnen gaan de werkzaamheden aan de Ring Zuid door. Vooralsnog leiden de gevolgen van het coronavirus niet tot vertraging.

B. Financiën

Binnen Rijkswaterstaat is het de gewoonte dat de ramingen door de projectorganisatie van het project worden opgesteld. Voorafgaand aan belangrijke besluitmomenten wordt een uitgebreide toets door ervaren ramingsdeskundigen uitgevoerd. Na vaststelling van de raming wordt de financiële prognose periodiek

geactualiseerd naar een actuele prognose eindstand. Het is van belang dat men zich realiseert dat het een onderbouwde inschatting is van de eindkosten van het project. Zodra de Vaststellingsovereenkomst als uitwerking van het Hoofdlijnenakkoord gesloten is zal deze in de financiële cijfers verwerkt worden.

		Raming gunning (april 2016)	Raming herijking (najaar 2017)	Prognose vorige rapportage, T1-2020	Prognose T2- Actueel per 26 aug 2020		
Budget uitvoeringskosten	3)	839	1)	829,1	665,1	673,3	4)
Prognose eindstand uitvoeringskosten		849,9		610,2	640,8	634,1	4)
Engineering- en bouwkosten ON		388	1)	403	434,9	431,6	
Alliantie aandeel CHP				15,1	15,1	15,1	
Alliantie aandeel ARZ				36,6	36,6	36,6	2)
Engineering- en bouwkosten OG		5,1		5,3	5,2	5,2	
Vestgoedkosten		16		14,6	14,5	14,5	
Bijkomende kosten		45,5		40,3	44,6	44,6	
Mobiliteitskosten		14		14	16,1	19,6	
Onvoorzien		61,3		61,3	73,9	67,0	2)
		549,9		610,2	640,8	634,1	
1) Tussen moment van gunning en herijking is een aanpassing gedaan op de verwerking van het btw-voordeel. Zowel budget als kosten zijn verlaagd. Financieel heeft dit verder geen gevolgen.							
2) Een deel van de risico's wordt samen met CHP beheerst via het alliantiefonds. Dit fonds geldt dus ook als onvoorzien. Het onvoorzien is t.o.v. herijking afgenomen doordat een aantal risico's is opgetreden, leidend tot een verschuiving van onvoorzien naar de kosten.							
3) Zoals in de eerste rapportage is toegelicht, zijn alleen de ontwikkelingen in het budget 'Uitvoeringskosten' relevant voor de financiële risico's van de provincie Groningen.							
4) Prognose eindstand en projectbudget zijn beiden inclusief indexatie							

Ontwikkeling uitvoeringskosten

Er zijn financieel gezien nauwelijks mutaties t.o.v. T1 2020.

Toelichting ontwikkeling budget uitvoeringskosten:

- Het actueel budget stijgt met € 8,2 miljoen.
  - De indexering van het restantbudget met de IBOI 2020 leidt tot € 7,4 miljoen aan extra middelen.
  - Voor meerwerk als gevolg van scope-aanpassingen wordt, conform de afspraken in de Realisatieovereenkomst, extra budget geleverd door de verzoekende partij (€ 0,3 miljoen).
  - Daarnaast blijkt in de geactualiseerde budgetbrief die door RWS is verstuurd sprake van € 0,5 miljoen aan extra budget vanwege diverse (af rondings)verschillen.

Toelichting ontwikkeling prognose eindstand uitvoeringskosten:

- De prognose eindstand voor de uitvoeringskosten neemt af met € 6,7 miljoen, als gevolg van onderstaande mutaties.
- De prognose eindstand van het hoofdbouwcontract neemt af met € 3,4 miljoen:
  - de ontwikkeling van de CROW-indices leidt tot een verlaging van de verwachte indexeringsverplichting,
  - conform besluitvorming in de alliantie wordt een Voorstel tot kostenvergoeding voor industriële automatisering ten laste van de alliantie gebracht. In eerste instantie waren deze kosten op het hoofdbouwcontract geboekt, afname € 500.000.

- in de verslagperiode is een aantal Voorstellen tot wijziging en Voorstellen tot kostenvergoeding afgesloten voor een bedrag van € 0,8 miljoen. Hier staat een extra budget tegenover van € 0,3 miljoen
- De prognose eindstand voor de mobiliteitskosten is verhoogd met € 3,5 miljoen. De volledige € 7,0 miljoen voor het langer beschikbaar houden van Groningen Bereikbaar is nu verwerkt in de prognose eindstand. Genoemde mutatie van € 7,0 miljoen leidt tot een gelijktijdige verlaging van € 7,0 miljoen in het onvoorzien (de eerdere € 3,5 miljoen was nog niet via onvoorzien verwerkt, maar via de budgetruimte).

Als gevolg van de discussie met CHP kent de prognose eindstand een hoge mate van onzekerheid. Begin juli is er tussen ARZ en CHP overeenstemming op hoofdlijnen bereikt over de financiële angel in het project. In de besloten bijeenkomst van 8 juli jl. bent u hier nader over geïnformeerd.

C. Communicatie omgeving

Ontwikkelingen april 2020 - heden

Over de werkzaamheden die in het voorjaar hebben plaatsgevonden is actief gecommuniceerd met omwonenden en de verschillende belanghebbenden in de omgeving. Als gevolg van de Corona-maatregelen zijn fysieke bijeenkomsten tot 1 september afgelast. Communicatie met omwonenden en verschillende belanghebbenden in de omgeving vindt vooral digitaal (via onder andere de website en video's) met bewonersbrieven en nieuwsbrieven plaats. Ook worden digitale bijeenkomsten en spreekuren georganiseerd. Daarnaast worden, met inachtneming van de regels m.b.t. corona, er vanaf 1 september in kleinere groepen (tot max 12 personen, inclusief personeel ARZ/CHP) weer informatiebijeenkomsten georganiseerd.

Nieuwe documenten op de website www.aanpakringzuid.nl

In de vergadering van uw Staten van 1 juli 2020 is toegezegd in de rapportage voortaan een lijst op te nemen met de documenten die sinds de vorige rapportage aan de website van het project zijn toegevoegd. Zie voor deze lijst de bijlage.

Contact met bewoners van De Zaayer

In de afgelopen periode hebben ARZ en CHP veelvuldig overleg gevoerd met bewoners van De Zaayer. Zij maken zich zorgen over de impact van het bouwterrein bij de verdiepte ligging op hun leefomgeving. Naar aanleiding hiervan zijn maatregelen getroffen om de overlast te verminderen. In september wordt er een nieuwe wand tussen de woningen en het bouwterrein geplaatst van 6 meter hoog en waar mogelijk voorzien van geluidwerendoek. Aggregaten zijn verplaatst, verder van de woningen af. Deze aggregaten zijn met geluidwerend doek omkleed. Een vaste stroomaansluiting heeft inmiddels een aantal aggregaten vervangen. Daarnaast heeft Projectbureau Aanpak Ring Zuid getoetst of de door Combinatie Herepoort gebruikte machines voldoen aan wet- en regelgeving. De aannemer voldoet hier ruimschoots aan. De rapportage hierover is met bewoners van De Zaayer gedeeld.

In augustus hebben ARZ en CHP samen met de gemeente Groningen een archeologiedag georganiseerd. Direct omwonenden van de archeologische opgraving in de verdiepte ligging nabij de Linie waren uitgenodigd om te komen kijken op deze plek. Hier waren onder andere resten van de oude houtzaagmolen De Zaayer te zien. De molen stond van 1697 tot 1904 op deze plek. Archeologen gaven een toelichting en ook werden vondsten tentoongesteld.

D. Overige aandachtspunten

De werkzaamheden aan het spoor hebben raakvlakken met de Aanpak Ring Zuid, met name als het gaat om de spoorwegovergang Esperantokruising, de kruising van de Ring Zuid met het spoor en de Helperzoomtunnel.

Onder regie van Groningen Bereikbaar stemmen Groningen Spoorzone en de Aanpak Ring Zuid hun werkzaamheden af. Een belangrijke mijlpaal was het gereedkomen van de Helperzoomtunnel en het afsluiten van de spoorwegovergang Esperantokruising in april. Dit was nodig om in de grote buitendienststelling van mei

2020 een vierde spoor te kunnen aanleggen en in 2020 het nieuwe opstel terrein bij de Vork in gebruik te kunnen nemen.

Daar waar werkzaamheden van Spoorzone en Aanpak Ring Zuid tegelijkertijd plaatsvinden, vindt onderlinge afstemming tussen beide organisaties plaats over de afhandeling van eventuele schademeldingen. Als een van beide organisaties van mening is dat de schadeclaim voor de ander is dan wordt er onderling contact opgenomen om daar overeenstemming over te krijgen alvorens dit wordt doorgegeven aan de bewoners, zodat men niet van het kastje naar de muur wordt gestuurd.

Er vindt voortdurende afstemming plaats met andere werkzaamheden in en rond Groningen die invloed kunnen hebben op de verkeershinder.

Bijlage bij A. Ontwikkeling werkzaamheden sinds gunning

Correspondentie aan uw staten sinds gunning project:

<i>datum</i>	<i>kenmerk</i>	<i>Onderwerp</i>
15 april 2016	Brief 2016-21.539/15/V.3	Voorlopige gunning project Aanpak Ring Zuid
12 mei 2016	Brief 2016-26.231/19/A.15	Definitieve gunning project Aanpak Ring Zuid
26 oktober 2016	Brief 2016-61.665/43/A.26	Aanpak Herepoort bij reconstructie Zuidelijke Ringweg
28 maart 2017	Brief 2017-08410/12/A.15	Wijziging Ontwerp Tracé Besluit (in verband met 3 optimalisaties)
9 mei 2017	Voordracht 24/2017	Voordracht van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten van Groningen over de stand van zaken Aanpak Ring Zuid en het voorstel tot uitvoering van de no regret maatregel optimalisatie fiets- en voetgangerstunnel Esperanto.
5 september 2017	Brief 2017-078.008/36/A.18	Schriftelijke vragen tunnelveiligheid Ring Zuid
12 september 2017	Brief 2017-083.949/37/A.34	Wijziging Tracébesluit Aanpak Ring Zuid
8 november 2017	Brief 2017-096.876/45/A.15	Herijking Aanpak Ring Zuid
21 juni 2018	Brief 2018-039.539/25	Stand van zaken Aanpak Ring Zuid
18 juli 2018	Brief 2018-047.162/29/A.54	Stand van zaken zomerstremming Zuidelijke Ringweg
18 september 2018	Brief 2018-061.931/38/A.13	Voortgang Zuidelijke Ringweg Groningen
1 oktober 2018	Brief 2018-033.153/39/A.6	Schriftelijke vragen problemen Helperzoomtunnel
1 oktober 2018	Brief 2018-051.151/39/A.9	Schriftelijke vragen over ontwikkelingen rondom Zuidelijke Ringweg Groningen
9 november 2018	Brief 2018-074.889/45/A.7	Schriftelijke vragen naar aanleiding van een artikel in Cobouw
13 november 2018	Brief 2018-076.363/46/A.21	PS-rapportage T2-2018 Aanpak Ring Zuid
27 november 2018	Brief 2018-076.301/48/A.6	Schriftelijke vragen over de Ring Zuid Groningen
20 december 2018	Brief 2018-088.616/51/A.40	Aanpak Ring Zuid, Advies commissie Hertogh
22 januari 2019	Brief 2019-004195/4/V3	Beantwoording verzoek inzage advies commissie Hertogh
12 februari 2019	Brief 2019-007724/7/A.6	PS Rapportage T3-2018 Aanpak Ring Zuid
28 maart 2019	Brief 2019-021313/13/V4	Plan van Aanpak commissie Hertogh
23 april 2019	Brief 2019-033529/17/A.28	Schriftelijke vragen naar aanleiding van overlast Van Eedenstraat
21 mei 2019	Brief 2019-038177/20/A.18	PS Rapportage T1-2019 Aanpak Ring Zuid
24 september 2019	Brief 2019-082001/39/A.10	PS Rapportage T2-2019 Aanpak Ring Zuid
18 november 2019	Memo, aanvullend bij brief van 24 september 2019	Overzicht Loket Damwand per 18 november 2019
19 december 2019	Brief 2019-112080/51	Aanpak Ring Zuid, stand van zaken december 2019, bericht prof.dr.ir. Hertogh
12 februari 2020	Brief 2020-010573/7/A.17	PS Rapportage T3-2019 Aanpak Ring Zuid
20 februari 2020	Memo statengriffie op verzoek statenfractie SP	Memo chronologisch overzicht rol PS in project Aanpak Ring Zuid
12 mei 2020	Brief 2020-045040/20/A.25	Schriftelijke vragen over werkzaamheden Zuidelijke Ringweg
15 juni 2020	Brief 2020-050497/24/A.12	PS Rapportage T1-2020 Aanpak Ring Zuid
6 juli 2020	Brief 2020-063753	Vertrouwelijke bijeenkomst Aanpak Ring Zuid
8 juli 2020	Voordracht 2020-066020	Bekrachten geheimhouding inzake informatie Hoofdlijnenakkoord

Bijlage B. Communicatie

In onderstaande communicatiekalender staan de bijeenkomsten en excursies voor omwonenden, belanghebbenden en politiek.
(Aankondigingen van) werkzaamheden en bijbehorende bewonersbrieven staan op de website van Aanpak Ring Zuid:
<https://www.aanpakringzuid.nl/bibliotheek/bewonersbrieven>

2020		
Tijdstip	Aanleiding	Toelichting
7 januari	Bijeenkomst wijkcomité Hereweg	Maatregelen Waterloolaan evaluatie
8 januari	Informatiebijeenkomst	Werkzaamheden West
8 januari	Excursie Paviljoen	
15 januari	Informatiebijeenkomst	Raadsleden en Statenleden gemeente en provincie Groningen
16 januari	Excursie Paviljoen	Relaties Jansma Drachten, combinant CHP
27 januari	Excursie Paviljoen	Commerciële club Groningen
28 januari	Excursie Paviljoen	Leerlingen Technasium Zernike College Groningen

Vanwege Corona vinden er momenteel geen bijeenkomsten en excursies plaats.

Lijst toegevoegde documenten op website www.aanpakringzuid.nl

Op de website van het project www.aanpakringzuid.nl/bibliotheek zijn tal van documenten in te zien en te downloaden, ondergebracht in de rubrieken:

- Plandocumenten
- Uitvoeringsdocumenten
- Nieuwsbrieven, kranten en brochures
- Bewonersbrieven
- Overleggen en bijeenkomsten
- Brieven van B&W en GS
- Planhistorie (voor 2014)

Sinds de vorige voortgangsrapportage zijn de volgende documenten toegevoegd aan de website:

Uitvoeringsdocumenten

- Juni 2020 Monitoringsplan bemaling bouw verdiepte ligging CHP
- Juni 2020 Samenvatting toetsing grondwateraspecten verdiepte ligging Deltares
- Mei 2020 Spelregelkader geluidsoverlast voorjaar 2020

Nieuwsbrieven, kranten en brochures

- Flyers over deelprojecten zoals het Julianaplein, Werkzaamheden Laan voor de Vrede en Werkzaamheden oost
- Samenvatting toetsing grondwateraspecten bij bouw verdiepte ligging juni 2020
- Brochure veilig en beheerst bouwen op de Hondsrug juni2020

Bewonersbrieven: tal van brieven aan bewoners voor verschillende deelgebieden.

Brieven van B&W en GS: diverse brieven van B&W en GS aan de raad van de gemeente Groningen dan wel uw Staten.